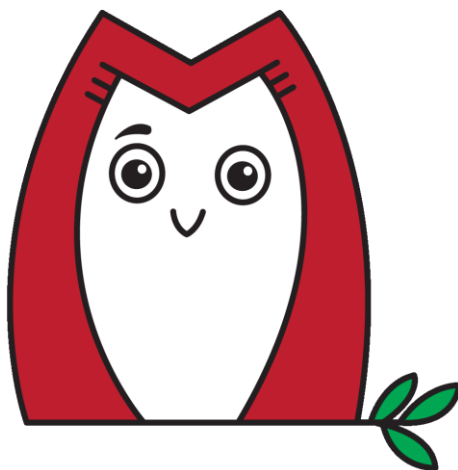

Margit Gade

1

DAGENS PROGRAM

1. Vores fælles fundament
2. Bevidsthed om sproget
3. Hukommelsens rolle
4. Øvelser
5. Herfra ...
6. Alvis

WWW.MARGITGADE.DK

2

Relationer og god stemning er et vigtigt (måske det vigtigste) fundament for god undervisning

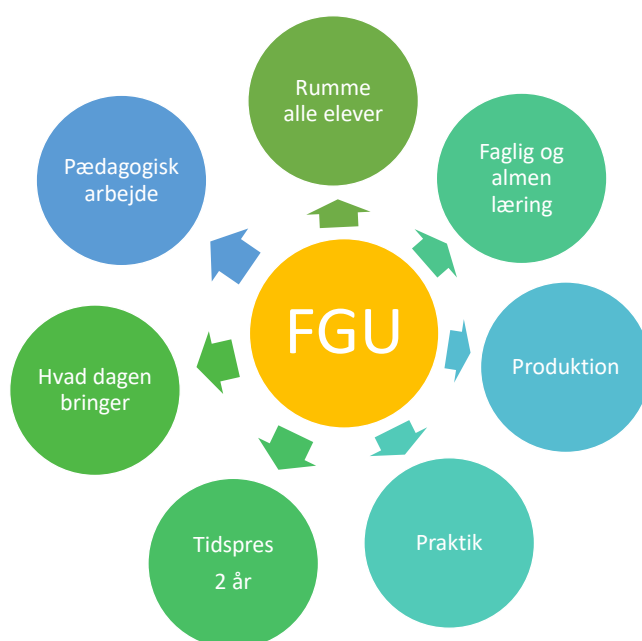
En svær målgruppe

– eleverne er ikke i skoleform og ofte heller ikke i livsform

Det kan være hårdt at være deres underviser – man udtrættes

3

Hverdagen på FGU

4

5

Ordblindhed

WWW.MARGITGADE.DK

6

Tal blindhed

Svært ved at automatisere tal, antal og størrelser samt fastholde og anvende aritmetiske færdigheder.

Mængdeforståelse
Koblingen mellem tal og mængdeforståelse

7

Sprogets betydning

Vi giver udtryk for tanker, følelser, meninger og behov gennem sproget.

Vi lærer, præciserer og forfiner vores læring gennem sprog

Vi udvikler vores forståelse af verden gennem sproget

Vi bruger sproget til at huske og kategorisere med.

Vi skaber identitet og dannelse gennem sproget

Sproget er adgangsbillet til sociale fællesskaber

Sproget er adgangsbillet til uddannelse og jobs

8

Barnets sproglige udvikling

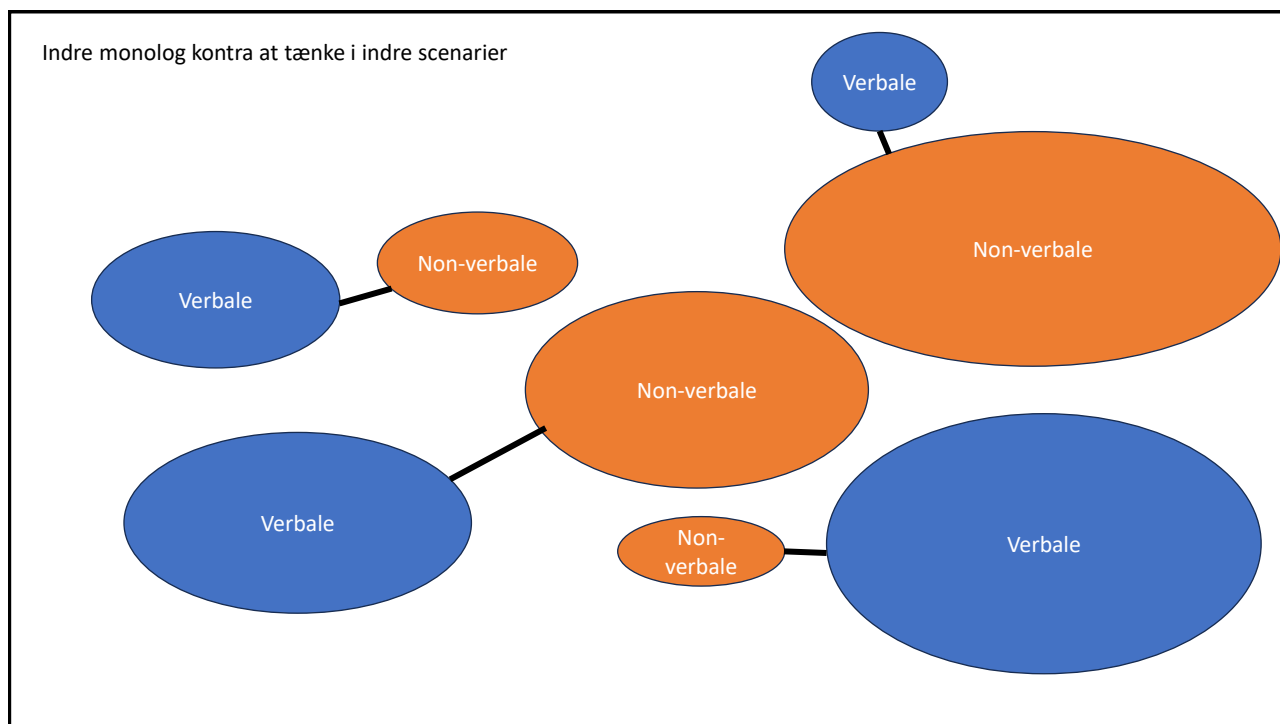
- Fra 1 år til 2 år
"Ordsamlerstadiet". Barnet udvider sit ordforråd, lærer hvad ordene betyder og lærer, hvordan de bruges.
- I 2-3 år
Forstå og udføre handlinger med to led, som fx at lægge dukken i seng. Barnet bruger ofte kun to og tre-ords sætninger.
- I 3-4 års alderen
Sproget til at fantasere med.
Barnet kan løsrive sproget fra situationen og bruge sproget i leg i samspil med andre børn. Barnet taler stort set rent, og sætningsopbygningen er stort set korrekt.
- 4-5 år Sortere genstande i kategorier, når de har genstanden i hånden (billede eller den konkrete ting), men ofte vil de have svært ved det, hvis de blot hører en genstand benævnt.
- 4-5 år Udvendtigt perspektiv til sproget.
Kan tale om ord og forklare uden visuel støtte. Børn i denne alder skal have mulighed for at afprøve og udvikle deres sprog i forskellige situationer.
- Og hertil kommer den sproglige bevidsthed dvs. at kunne reflektere over sprogets form og indhold er vigtigt i forhold til barnets sprogudvikling.

9

Nyt fokus i sprogudvikling

- Vi fødes med at kunne tænke i billeder
- Efterhånden lærer vi at forstå sprog
- Så lærer vi at sige ord og derefter at tale
- Så lærer vi at tænke med ord.
- At tænke nonverbalt og at tænke verbalt

10

11

Nyere forskning peger på følgende i forbindelse med ordblindhed

- tænker overvejende (mere) nonverbalt
- "hører" ikke det de læser, med mindre de læser højt.
- svært ved at udtrykke sig om emner som ikke har et tydeligt mentalt billede af
- har svært ved at sætte ord på deres tanker

12

Tankeeksperiment

Hvis man ikke kan give udtryk for tanker, følelser, meninger og behov gennem et sprog

-hvad gør man så?

-hvad sker der så?

13

Tankeeksperiment

Hvis man ikke kan bruge sprog når man lærer, præciserer og forfiner sin læring

-hvad gør man så?

-hvad sker der så?

14

Tankeeksperiment

Hvordan får man skabt sin identitet og dannelse uden et sprog

-hvad gør man så?

-hvad sker der så?

15

Tankeeksperiment

Hvordan bliver man en del af sociale fællesskaber uden et sprog?

-hvad gør man så?

-hvad sker der så?

16

Tankeeksperiment

Hvordan får man uddannelse og job uden et sprog?

-hvad gør man så?

-hvad sker der så?

17

At øve sproget gennem dialog og "filosofiske" samtaler.

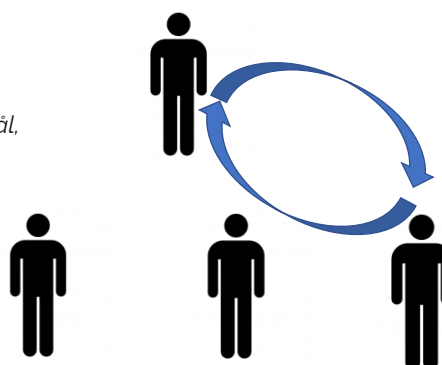
www.manglsgade.dk

IRE-samtaler

Initiativet udgår fra læreren, der stiller et spørgsmål,

*der gives **R**espons fra en elev,*

*hvorefter læreren **E**valuerer elevsvaret.*

18

Åbn Snakken med et reelt åbent spørgsmål
(et er flere svar på og Gentag det samme spørgsmål et par gange
undervejs)

Træk dig ud af snakken – Vær Facilitator

Brug forskellige spørgeteknikker til at få eleven til at forklare sine tanker
bedst muligt

Undgå korrekthedsfeedback

Tilbyd taletid til elever som ikke af sig selv byder ind

19

Parvis

- Lav et eksempel på en lignende filosofisk samtale med 4 billeder.
Noget som eleverne kan lægge i prioriteret rækkefølge.
Lad jer inspirere af jeres fag – men husk ikke noget der er noget rigtigt
eller forkert i.
- Lav det overordnede spørgsmål (Hvad er mest naturligt/Hvad vil du
helst have med på en øde ø)
- Hvad skal de 4 billeder forestille?

20

DLD (Developmental language disorder),

DLD blev i 2019 anerkendt som en **diagnose** af WHO

Udviklingsmæssig sprogforstyrrelse - vanskeligheder med at lære og bruge sprogfærdigheder

Elevers egen sprogproduktion

Elevers forståelse af andres sprog bl.a. beskeder og fagsprog

Indvirker både på det mundtlige sprog og det skriftlige

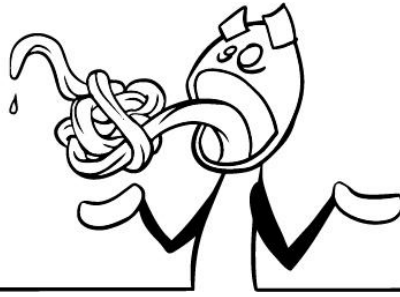
- Har stor indvirkning på elevens selvopfattelse

Makker-snak (med en i deler elever med)

- Har I elever, hvor I ser tegn på følgende vanskeligheder?
- Hvordan kommer det til udtryk?

Sproget - udtale

WWW.MARGITGADE.DK

23

Sproget - ordforråd

WWW.MARGITGADE.DK

24

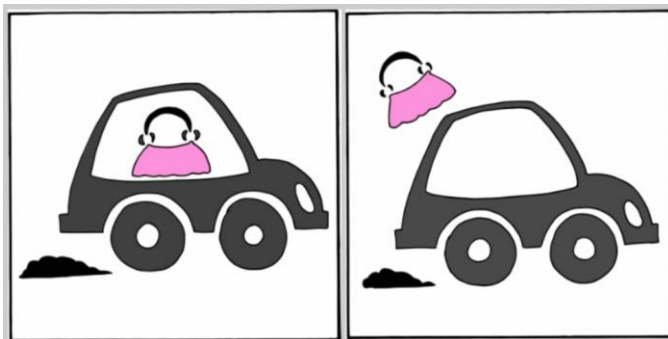
Ordenes rækkefølge

www.margitgade.dk

25

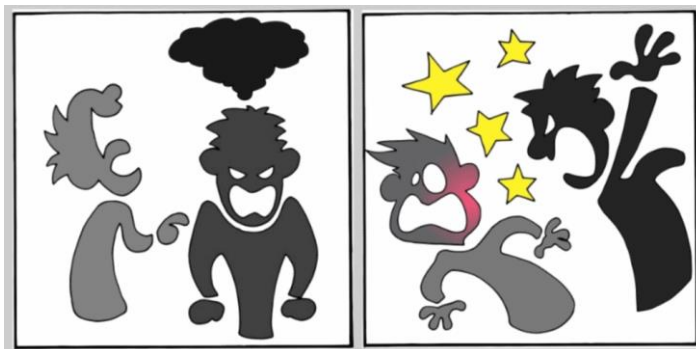
De små ord (især forholdsord)

www.margitgade.dk

26

Overse detaljer/springe fordi andet er mere spændende

'Det var lige før jeg stak ham en flad'

www.margitgade.dk

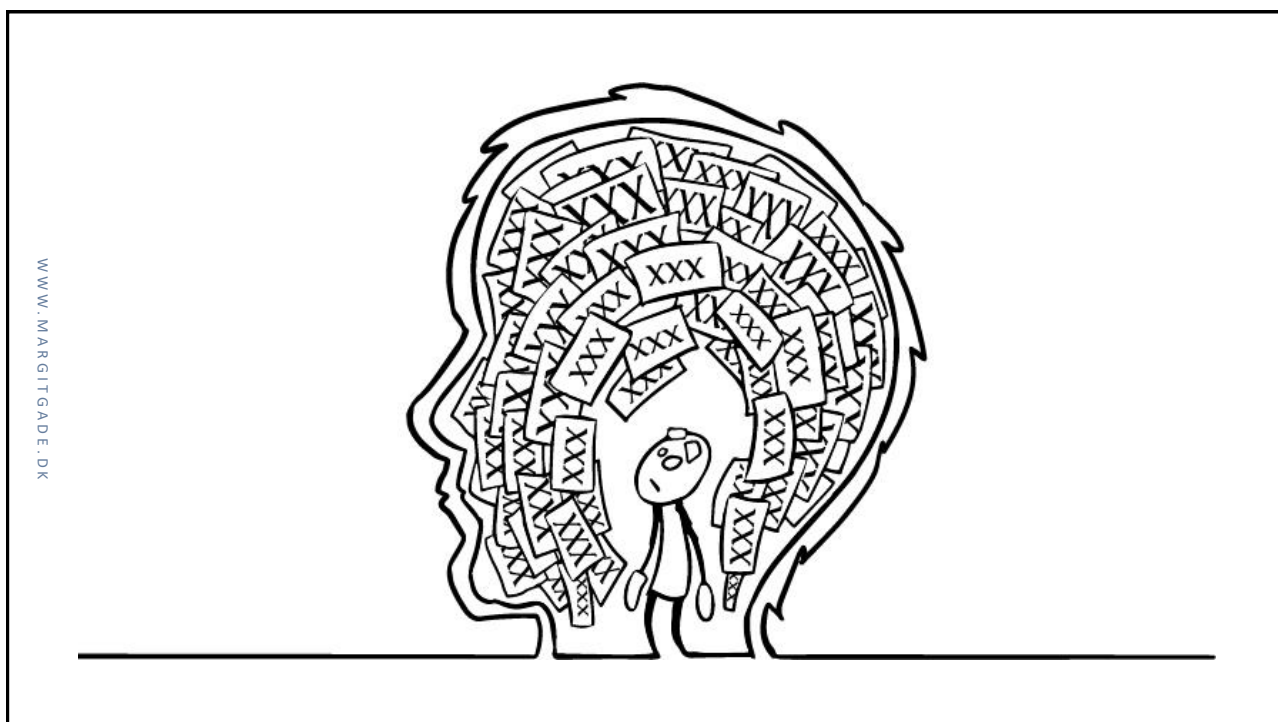
27

Sproget - fastholde

WWW.MARGITGADE.DK

28

29

At forstå det mellem linjerne

”Han åbner køleskabet og tager mælken”

www.margitgade.dk

30

At forstå det mellem linjerne

De andre flygtede, da jeg bankede på
naboens dør. Det gjorde ondt i min mave og
mine kinder brændte.
Da døren gik op fik jeg fremstammet:
Undskyld, men min bold er vist nok i din
stue.

www.margitgade.dk

31

www.margitgade.dk

32

WWW.MARGITGADE.DK

FORVEKSLINGER

"Vi er som kop og kande"

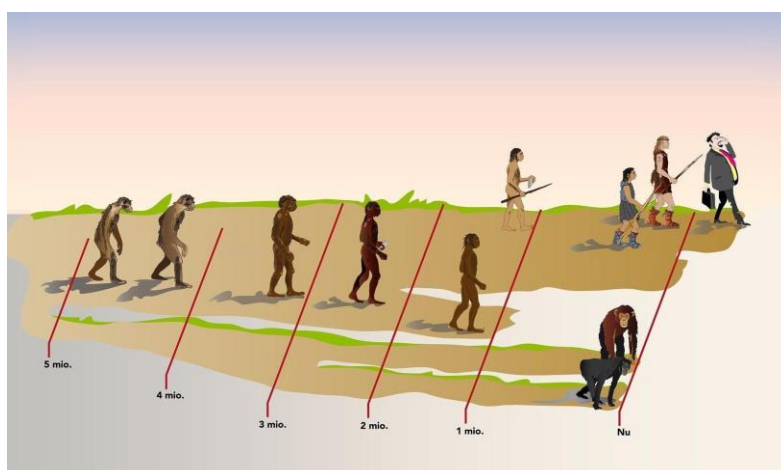
"Jeg er ikke gået ned i det sorte kul"

"Peter vil skyde sig selv i hovedet, hvis han vælger Stina"

"Aberne nedstammer fra menneskene"

33

Det visuelle som støtte for det talte og skrevne sprog

WWW.MARGITGADE.DK

34

Guide

- Aktiver forhåndsviden
- Ord og begreber
- Handling/indhold i oversigtsform
- Læg mærke til ...
- Sæt billeder på

WWW.MARGITGADE.DK

35

Mads og monopolet

https://youtu.be/OP_mg3yG66A?si=c5PiTvWbiopUy2bW

Lyt

Vi samler op – hvad hørte vi

Samtalekort med hjælp til spørgsmål og svar

36

Dilemmaer - næsten ufarlige

Returneringen

Du skal returnere en computer, du netop havde købt på et helt vildt godt tilbud. Computeren, der normalt kostede 15.000 kroner, var på købstidspunktet nedsat til 10.000 kroner.

Medarbejderen er ung, sød og venlig, og du lægger mærke til, at hun bærer et badge, hvorpå der står, at hun er ny i job.

Hun giver dig 15.000 kroner tilbage, hvilket jo er 5.000 kroner mere end du egentlig skulle have. Du er vidende om, at chefen på arbejdspladsen er temmelig streng over forseelser, som denne, og blev det opdaget, ville det måske koste hende stillingen.

Tager du imod de ekstra penge, og dermed risikerer den unge pige at miste sit arbejde?

Overfyldt redningsbåd

Du befinder dig i en redningsbåd med 30 personer, men den er kun skabt til at rumme 7. Båden er for tung at ro og vil med sikkerhed synke og dermed vil alle drukne. Du kan redde nogle af menneskene i redningsbåden ved at smide de svageste som ikke kan ro over bord.

Vil du ofre de svageste for at du selv og nogle af de andre overlever?

Ønsket om at dø

Din vens far lider af en uhelelig sygdom, som gør, at han har konstante smerter. En dag beslutter faren sig for, at han meget gerne vil dø og han beder sin søn om hjælp til det. Din ven ved at det er ulovligt at hjælpe andre til at dø, men samtidig er det ubærligt at se sin far lide på den måde.

Hvad vil du råde din ven til?

37

Hukommelsesvanskeligheder så kan det være svært at:

- lære nye ting og huske dem – specielt nye begreber
- huske instruktioner eller opgaver, der skal løses
- huske, hvad der er læst
- fastholde overblik - hvad er jeg i gang med
- fastholde et forløb i tankerne
- svare rigtigt
- huske daglige aktiviteter og det man skal have med: Bøger, computer, lokaler, aftaler mm.
- opleve meningsfulde enheder - eleven har ofte en usammenhængende viden, svært at deltage i samtaler og diskussioner i klassen
- genkende eller huske sociale mønstre – føre til sociale konflikter.
- huske, hvad der tilhører hvem
- at holde koncentrationen – zapper ud for ikke at overbelaste hjernen - dagdrømmer

38

Hvad lavede vi i går?

Hellere:

I går prøvede du at skifte dæk.
Hvad var det første du skulle gøre?

39

40

Hjælp til orden

- i tankerne
- i arbejdet
- i computeren
- i tasken
- i porte folien

Vær tydelig og vis eksempel på

– få eleven til at vise, hvordan eleven vælger at gøre det

Samtal om det.

41

Gennemgang af stof

Vi står rundt om et bord – i stil med legen: til te hos kejseren

Læreren giver en information og der lægges en genstand/billede på bordet som kan hjælpe med at fastholde

Elev 1 gentager.

Læreren giver information nr 2 og lægger en ny genstand billede på bordet.

Elev 1 gentager første information – elev 2 gentager information nr 2

Osv.

42

Parvis

Hjælp hinanden med at finde på et eksempel fra jeres fag – som I kan bruge til denne type øvelse

43

Det liggende whiteboard

- Sig det efter mig: Momentnøgle

44

Hvad hedder den? - Det her er en ...

Andre navne? - Man kalder den også for en ...

Hvad bruger man den til? - Man bruger den til at ...

Hvordan bruger man den? - Når man ... så skal man ...

Andet vigtigt. Fx sikkerhed eller vedligeholdelse - Det er vigtigt at...

45

Remediering

Remediering vil sige,
at man genskaber og/eller
omstrukturerer indholdet
fra ét medie til et andet.

Fra en måde til en anden

46

Hvorfor remediering

Får gentaget stoffet
 Tænke en ekstra gang over stoffet
 Forstå
 Skabe orden
 Få overblik
 Fæstne sig ved det vigtigste
 Med egne ord
 Et produkt som fastholder "det jeg lærte"

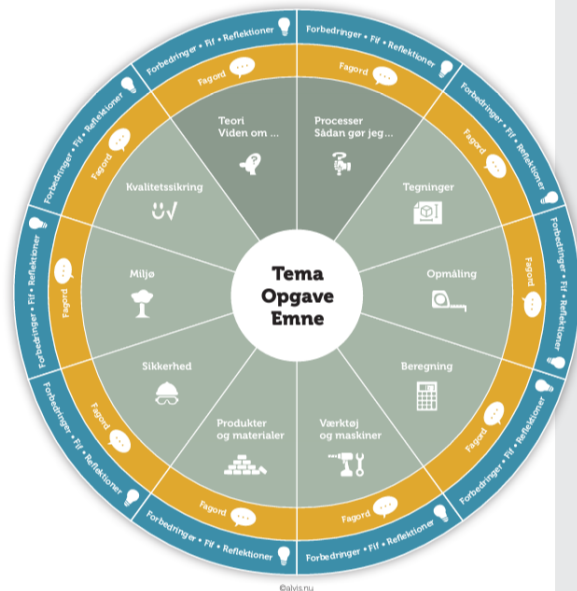
- stoffet er blevet mit.

47

Afgræns arbejdet

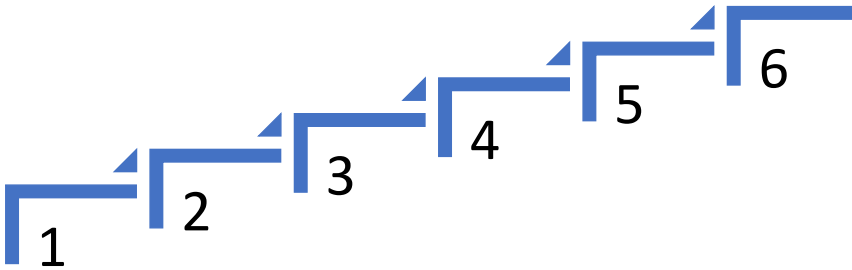
Opgaver behøver ikke afspejle hele arbejdet

VÆRKSTEDSMODELLEN

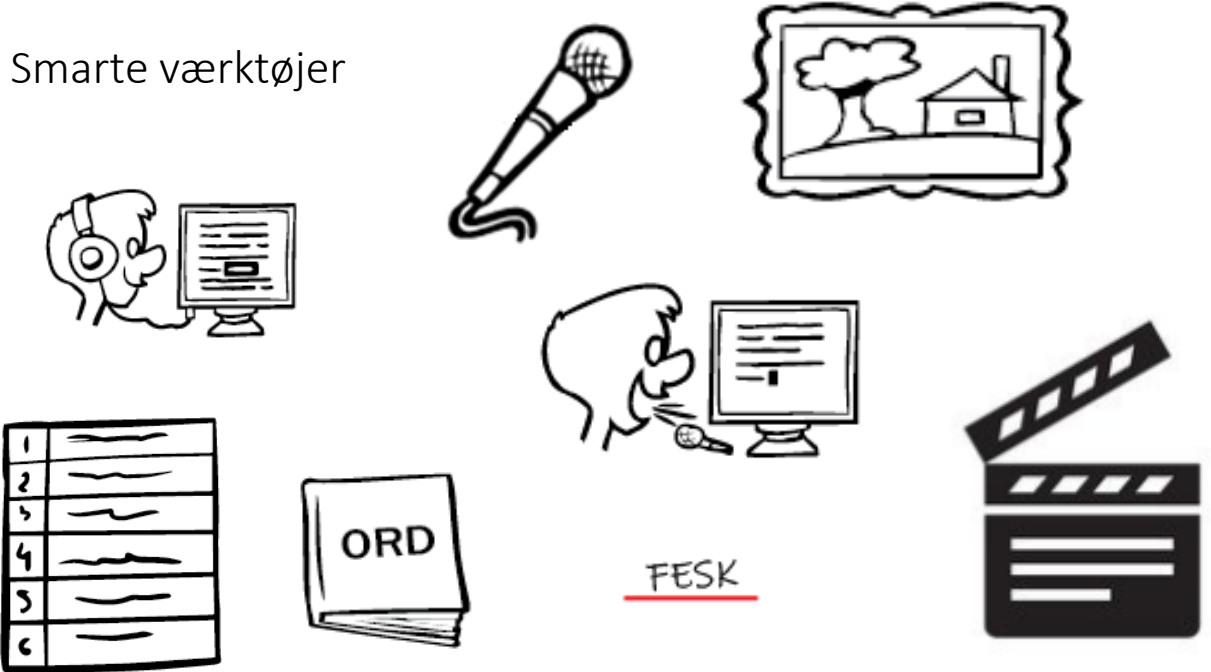
48

Processen – forventninger til elevens arbejde

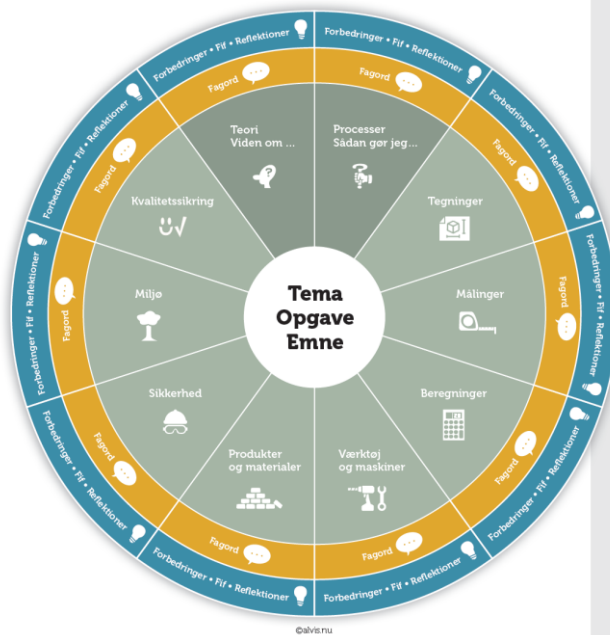

Smarte værktøjer

www.manglgade.dk

VÆRKSTEDSMODELLEN

51

Instruktion

Navn
Dato

Overskrift

Billede

Ingredienser/Materialer

Sådan gør du:

- 1.
- 2.
- 3.

52

3 vigtige om... Lærerens version

Fremhæv 3 vigtige ting inden for

For hvert punkt skal du fortælle: Hvad er vigtigt?
Hvordan skal man gøre?
Hvorfor er det vigtigt?

1. Husk at komme ind på:
Indsæt billede

2. Husk at komme ind på:
Indsæt billede

3. Husk at komme ind på:
Indsæt billede

Deadline:

53

3 vigtige om ... Elevens version

3 vigtige om ... 1
2
3

Navn _____
Dato _____

3 vigtige om ...

54

BENTO-METODEN

- Den japanske madkasse

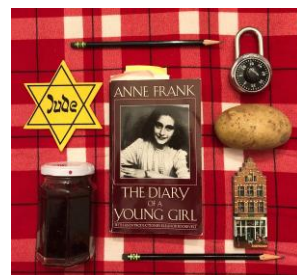
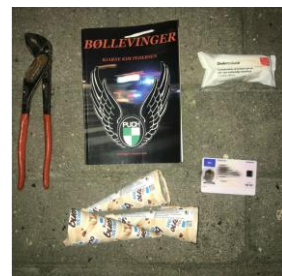

www.margitgade.dk

55

BOGANMELDELSE
FYSISKE TING LAGT PÆNT OP
1 BILLED

I STEDET FOR NOTER

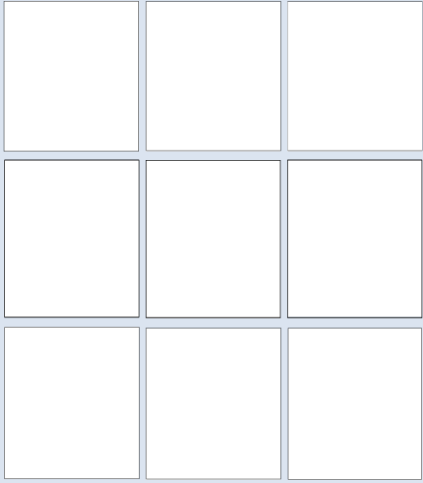
WWW.MARGITGADE.DK

56

Eller billedversion
med 9 billeder

Bento - Den japanske madkasse

Navn _____
Dato _____

57

PowerPoint

Eksempel med elevproduceret plakat

- Kundens ønsker
- Min ide
- Cirklen i midten
- Den yderste ring
- Farverne
- Stilen
- Kundens feedback og mine ændringer

58

3 korte videoer om ... Lærerens version

Lav 3 korte videoer om emnet:

Filmene skal hedde:

1. _____

2. _____

3. _____

Max 1½ minut pr. film

59

Elevens version

3 korte videoer om ...

Titel

Indsæt video

Titel

Indsæt video

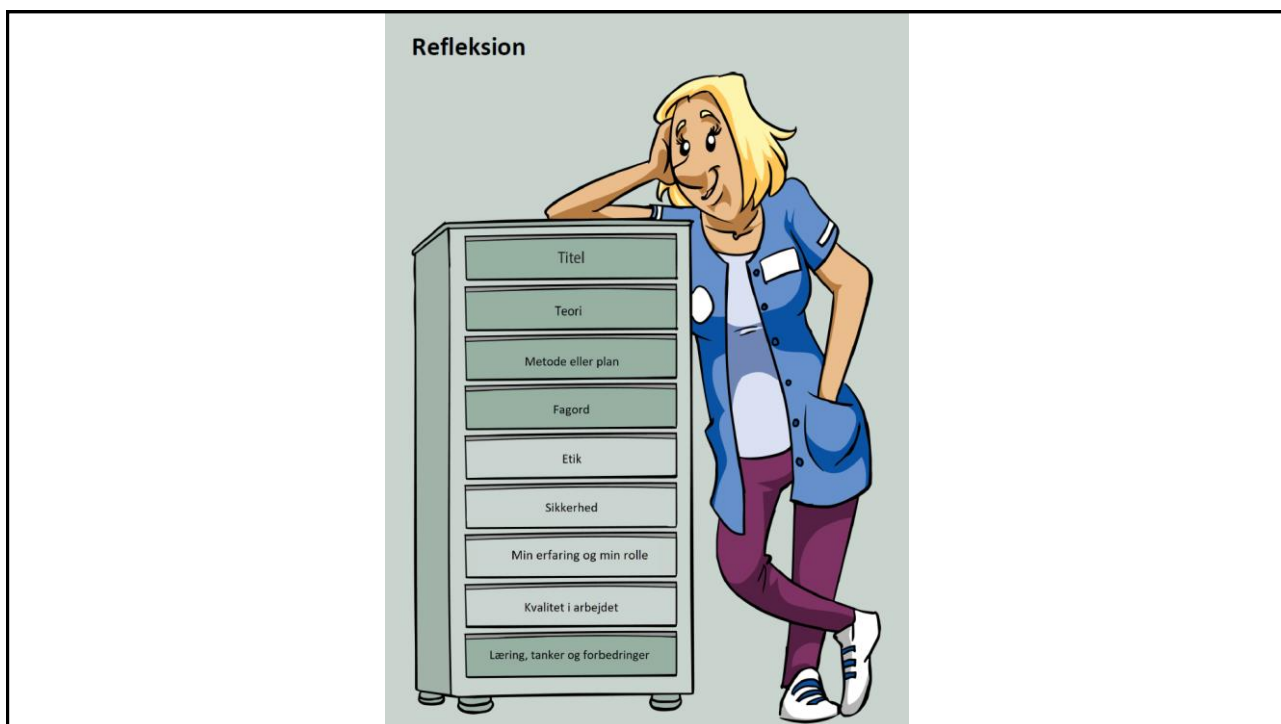
Titel

Indsæt video

60

Refleksion (PowerPoint)

61

62

Vejleder tools

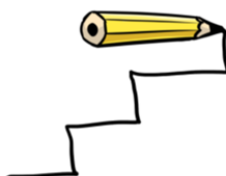
Hvad?

Hvem?

Hvordan?

63

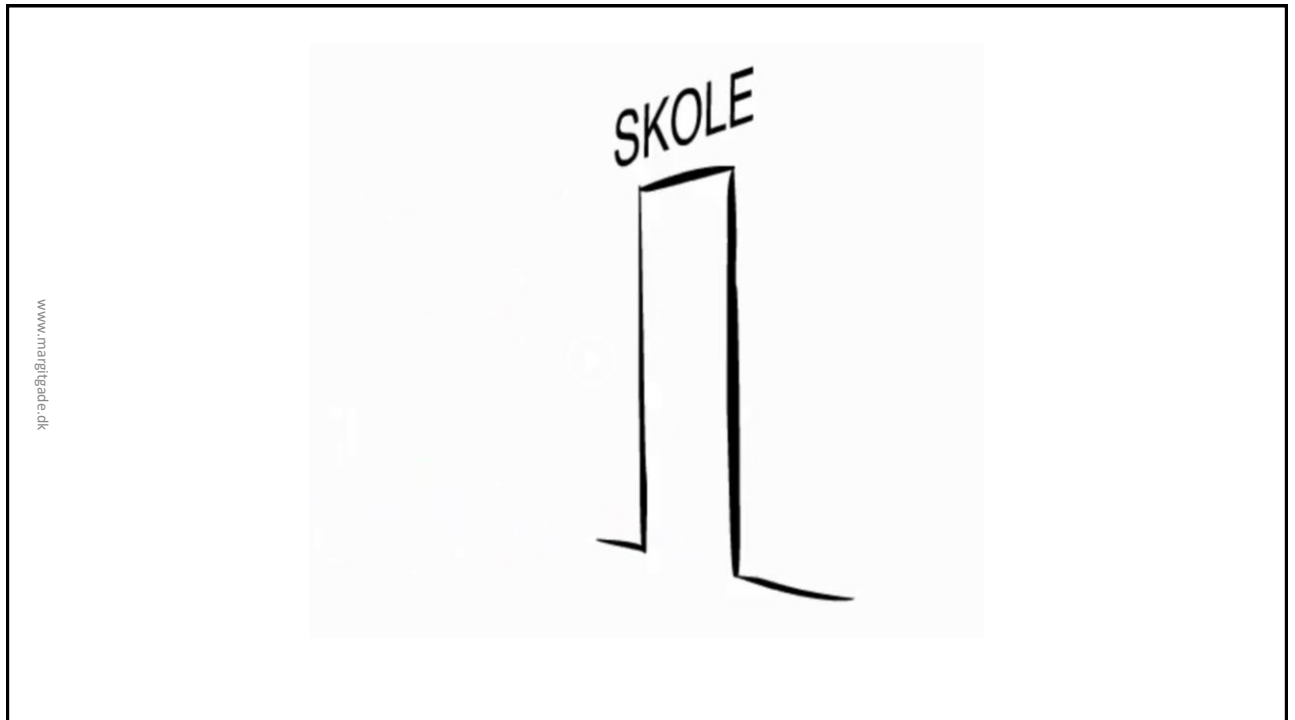
Makkersnak

Hvad har inspireret dig i dag?
Er der noget du har lyst til at afprøve i din undervisning?

Filosofiske samtaler (Anti-IRE)
Dilemmaer
Oplæg rund om bordet
Whiteboard bordet
Billedkort
Spørgsmål og svarkort
3 vigtige om ...
3 korte film om ...
Instruktion
Bento - den japanske madpakke
Powerpoint
Refleksion

Hjælp til orden
Gentag efter mig: ...
At optage sin tale (podcast)
At vise processen tydeligt
Remediering
Vejledertools
At guide læringen
Visuel støtte

64

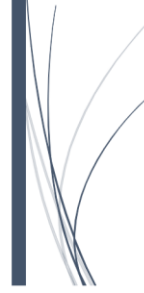

www.marijgaade.dk

65

|
 Elevens navn

[Dato] → Titel

Portfolio vedrørende:

Beskrivelse af opgave:

Kundens specifikke ønsker:

Gennem opgaven arbejder jeg med følgende:

66

Viden Færdigheder Mål	1. På forhånd ved jeg: 2. Jeg kan allerede: 3. Gennem opgaven vil jeg lære (øve mig i):
Hvilke materialer skal jeg bruge til opgaven og hvor meget? Fx <ul style="list-style-type: none"> - Hvilken trætype - Hvilke dimensioner skal træet have? - Hvilke længder? - Hvor mange skal der bruges af hver længde? - Antal skrue/søm - Andre? 	Til denne opgave skal jeg bruge:
Hvilket værktøj og hvilke maskiner skal jeg bruge til at udføre opgaven? Fx <ul style="list-style-type: none"> - Beskriv rækkefølgen - Hvorfor bruge nogle maskiner for andre? 	

Processen	
I denne kolonne indsætter du billeder	I denne kolonne beskriver du processen, og hvorfor du gør, som du gør.
<ul style="list-style-type: none"> - Beskriv hvad billedet illustrerer Fx Her kan du se hvordan ... - Fortæl om formålet med delprocessen Fx Formålet med denne delproces er at ... - Fortæl om det du gør Fx Først så ... Derefter ... Til sidst ... - Fortæl om det værktøj og de maskiner du bruger Fx Jeg bruger en ... til at ... - Fortæl om det der kan gå galt Jeg skal være påpasselig med ... - Fortæl om andet som er vigtigt Fx Det er også vigtigt at ... 	

(Hvis du har behov for at sætte flere billeder ind, kan du sætte flere rækker ind – se her hvordan)

67

Afslutning
Gennem mit arbejde med denne opgave, har jeg lært at ... Jeg har også øvet mig i at ...
Jeg har lært en række nye ord: ... som betyder som betyder ...
Jeg synes (ikke), jeg har nået mit mål med at Jeg er især blevet bedre (Jeg er ikke blevet bedre) til at ...
Undervejs skete der det, at ... derfor vil jeg fremover ...
Jeg er tilfreds (ikke tilfreds) med resultatet. Jeg er især ...
Min lærer er tilfreds (ikke tilfreds) med mit arbejde. Han/Hun sagde at ... Min lærers feedback har fået mig til at tænke over ...

68

